C O P E
Member since 2019
JM14482

Aktualia

Agnieszka Janiszewska*

Gdzie jeszcze dyskutuje się o rozwoju zdolności, samorealizacji i twórczości...? Projekt „Obiecane inspiracje. Rozmowy z przedstawicielami kultury, nauki i sztuki" pod patronatem Rektor Uniwersytetu Łódzkiego

Abstrakt

Od stycznia 2023 r. realizowany jest projekt pt. „Obiecane inspiracje. Rozmowy z przedstawicielami kultury, nauki i sztuki" pod patronatem Rektor Uniwersytetu Łódzkiego. Cykl stanowi formę animacji kultury i popularyzacji nauki, a spotkania kierowane są przede wszystkim do społeczności akademickiej, a także działaczy kulturalnych, artystów, pracowników i przedsiębiorców przemysłów kreatywnych oraz wszystkich osób ogólnie zainteresowanych kulturą, nauką i sztuką. Celem niniejszego tekstu jest opis idei, formuły, celów i genezy projektu, jak również wskazanie na grupę docelową i gości spotkań.

Słowa kluczowe: animacja kultury, popularyzacja nauki, proces twórczy, osobowość twórcza, rozwój zdolności, samorealizacja.

Where Else Can You Find a Discussion about the Development of Abilities, Self-Realization and Creativity...? The "Promised Inspirations. Conversations with Representatives of Culture, Science and Art" Project under the Patronage of the Rector of the University of Lodz

Abstract

Since January 2023 the project entitled "Promised Inspirations. Conversations with Representatives of Culture, Science and Art" has been running under the patronage

* Uniwersytet Łódzki.
Artykuł otrzymano: 23.03.2023; akceptacja: 24.04.2023.

https://doi.org/10.18778/2450-4491.16.20

of the Rector of the University of Lodz. The series is a form of culture animation and popularization of science. The meetings are addressed primarily to the academic community, as well as to cultural activists, artists, employees and entrepreneurs of the creative industries and all those interested in culture, science and the arts in general. The purpose of the text is to describe the idea, formula, goals and origins of the project, as well as to indicate the target group and guests of the meetings.

Keywords: culture animation, popularization of science, creative process, creative personality, development of abilities, self-realization.

Idea, formuła i cele projektu

Od stycznia 2023 r. realizowany jest projekt pt. „Obiecane inspiracje. Rozmowy z przedstawicielami kultury, nauki i sztuki" pod patronatem Rektor Uniwersytetu Łódzkiego. Cykl spotkań stanowi formę animacji kultury i popularyzacji nauki, a moim zamysłem jako organizatorki jest dostarczenie forum do wymiany idei oraz prezentacji dorobku twórczego i doświadczeń dla naukowców, artystów i reprezentantów szeroko pojętych przemysłów kreatywnych. Spotkania odbywają się we współpracującym z Uniwersytetem Łódzkim lokalu „Obiecana Café" i mają formę dwu- lub trzyosobowych rozmów, pod których koniec przewidziane są pytania od publiczności.

Rdzeniem tematycznym prowadzonych dyskusji jest proces twórczy, traktowany jako kategoria uniwersalna, czyli mająca pewne cechy stałe, niezależnie od uprawianej dziedziny sztuki czy dyscypliny naukowej[1]. Ponadto do ważnych i przewijających się podczas większości spotkań tematów należą: samorealizacja, potrzeba tworzenia, a także osobowość twórcza i psychologiczno-pedagogiczne uwarunkowania twórczości, takie jak np. stymulatory i inhibitory procesu twórczego, motywacja wewnętrzna, stany *flow*, doświadczenia krystalizujące, źródła twórczych pomysłów. Każdorazowo dostosowując zagadnienia do specyfiki dorobku twórczego, kompetencji i zainteresowań moich Gości, poruszam też kwestie związane z kulturą lokalną (np. sposoby finansowania projektów artystycznych) czy satysfakcjonującymi ścieżkami kariery humanistów, proszę o praktyczne i oparte o indywidualne doświadczenie wskazówki dotyczące rozwoju w konkretnych dziedzinach sztuki (np. sposoby rozwoju zdolności literackich), pytam o sprawdzone przez moich Gości możliwości promocji wytworów twórczych i skutecznego dotarcia do odbiorców.

W duchu pedagogiki pozytywnej i psychologii humanistycznej/pozytywnej podczas dyskusji nacisk kładziony jest na kwestie takie jak m.in.: sposoby rozwoju zdolno-

[1] Za adekwatną uznaję w tym kontekście definicję procesu twórczego Stanisława Popka (2003: 60), który charakteryzuje ten termin w następujący sposób: „proces twórczy to szereg ukierunkowanych czynności psychicznych i fizycznych, mniej lub bardziej uświadomionych przez podmiot tworzący, w wyniku czego następuje ekspresja własnej osobowości poprzez dokonywanie zabiegów przekształcania rzeczywistości zewnętrznej i własnego «ja»". W formule tej nacisk położony jest na „ekspresję osobowości", co odróżnia ją od wielu innych, nawiązujących do atrybutywnego wymiaru twórczości (nacisk na powstanie dzieła).

ści twórczych i mocnych stron osobowości, wykorzystanie indywidualnych zasobów do satysfakcjonującego i twórczego życia, pokonywanie blokad, mogących hamować ekspresję twórczą, programy wspierające rozwój twórczości, sposoby na skuteczną realizację celów zawodowych, samorealizacja, rozwój kreatywności i postawy twórczej czy osiąganie dobrostanu poprzez twórczość[2] (Csíkszentmihályi 2022; Maslow 1986; 2006; Rogers 1995; Szmidt 2013). W odwołaniu do „wyższych" ludzkich dążeń, takich jak samorealizacja, potrzeba tworzenia[3] czy nawet ogólny sens życia[4], pytam o rolę wartości autotelicznych i znaczenie sztuki we współczesnym społeczeństwie konsumpcyjnym i informacyjnym. W zgodzie z podejściami pedagogiki twórczości, preferującymi orientację na proces, a nie wytwór twórczy, skupiam się na rozwojowej wartości samego zaangażowania w aktywności twórcze[5]. Mottem, którym kieruję się prowadząc spotkania, jest „uczenie się na cudzych sukcesach", czyli prezentacja przede wszystkim dobrych praktyk z obszaru aktywności kulturalnej i naukowej. Podkreślam, iż celem spotkań nie jest bardzo szczegółowa i specjalistyczna prezentacja wytworów twórczych czy wyników badań naukowych, ani tworzenie hermetycznego środowiska adeptów czy miłośników konkretnej dziedziny sztuki lub przedstawicieli konkretnej dyscypliny naukowej. Moim zamysłem jest natomiast umożliwienie konfrontacji wielu punktów widzenia w podejściu interdyscyplinarnym, a także egalitarnym i inkluzyjnym pod względem przystępności prezentowanych zagadnień dla szerokiego i potencjalnie zróżnicowanego pod względem zainteresowań i profesji grona odbiorców. Pośrednim celem spotkań jest – jak głosi nazwa projektu – inspirowanie uczestników do realizacji własnych projektów twórczych i generalnego rozwoju osobowości twórczej, co potencjalnie i optymalnie prowadzić może do wzrostu samoświadomości, samorealizacji i życiowego dobrostanu. Jak pisał Abraham Maslow (2006: 117) w kontekście różnic między wyższymi i niższymi potrzebami jednostki:

> [z]aspokojenie wyższych potrzeb prowadzi do subiektywnie bardziej pożądanych skutków, tzn. do głębszego życia wewnętrznego. Zaspokojenie potrzeb bezpieczeństwa w najlepszym razie powoduje poczucie ulgi i odprężenia. W żadnym przypadku nie może wywołać ekstazy, doświadczeń szczytowych, oszałamiającego szczęścia, zaspokojonej miłości ani takich konsekwencji jak pogoda ducha, rozumienie, szlachetność itp.

Inspirowanie rozumiem też jako zachętę do odwagi – o d w a g i t w ó r c z e j, która wedle Rollo Maya (1994: 17) jest najważniejszym rodzajem odwagi, gdyż pozwala na „odkrywani[e] nowych form, nowych symboli, nowych wzorców, na których można budować nowe społeczeństwo", czyli takie, które oparte jest o wartości humanistyczne.

[2] Znaczenie twórczości (przede wszystkim codziennej) dla dobrostanu jednostki podkreśla m.in. Agata Cudowska (2017) w koncepcji *twórczych orientacji życiowych*.

[3] Według Maslowa (1971; 2006) są to potrzeby związane z „byciem" albo wzrostem jednostki (w opozycji do potrzeb związanych z przetrwaniem).

[4] Sens życia, zdaniem psychologa Kazimierza Obuchowskiego (2000: 264), „wyznacza rozwój osobowości, czyni stabilnym życie jednostki, nadaje mu znaczenie, jest czynnikiem centralnym osobowości".

[5] Jak podkreśla Krzysztof J. Szmidt (2010: 98) – „tworząc nabywamy nową wiedzę, usprawniamy umiejętności przydatne w różnych sytuacjach życiowych i zawodowych, kształtujemy emocje protwórcze, sięgamy po to, co nieznane i wyobrażone, przekraczamy granice naszej egzystencji, stając się kimś lepszym".

Geneza projektu, odbiorcy i uczestnicy rozmów

Projekt stanowi kontynuację cyklu spotkań z artystami, naukowcami i przedstawicielami lokalnej kultury, który prowadziłam od września 2021 r. w różnych lokalizacjach na terenie Łodzi. W poprzednich edycjach uczestniczyli m.in. pedagog twórczości, profesor Krzysztof J. Szmidt czy dyrektor popularnego kina studyjnego „Charlie" w Łodzi, Sławomir Fijałkowski. Obecnie partnerami projektu są m.in. Wydział Nauk o Wychowaniu UŁ, Interdyscyplinarne Koło Naukowe Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UŁ oraz wspierająca lokalne inicjatywy twórcze Fundacja LodzArte. Spotkania mają charakter otwarty, a odbiorcami są w dużej mierze członkowie społeczności akademickiej (studenci, badacze), a także działacze kulturalni, artyści, pracownicy i przedsiębiorcy sektora kreatywnego oraz osoby ogólnie zainteresowane kulturą, nauką i sztuką.

Od stycznia do maja br. odbyło się dwanaście spotkań, których Gośćmi byli pisarze: Łukasz Barys, Marta Motyl, dr Anna Ciarkowska (również literaturoznawczyni i asystentka na UŁ) i nagrodzona Nagrodą Literacką „Nike" Joanna Bator, a także artysta, malarz i pedagog Jacek Świgulski, właściciel Wydawnictwa Księży Młyn, Michał Koliński, reżyser Piotr Złotorowicz, dyrektor Filharmonii Łódzkiej, Tomasz Bęben, kierowniczka Biblioteki Wolność, animatorka kultury i krytyczka literacka, dr Natalia Królikowska, a także prof. dr hab. Krzysztof T. Konecki – socjolog i wykładowca UŁ, dr hab. Paweł Pieniążek – historyk filozofii, filozof, wykładowca akademicki i profesor UŁ oraz dr Aleksandra Chmielińska i dr Monika Modrzejewska-Świgulska – psychoterapeutki, pedagożki i adiunktki na UŁ. Spotkania odbywają się w wybrane czwartki miesiąca o godz. 18.30 w lokalu „Obiecane Café" na terenie Ogrodów Geyera (przy ul. Piotrkowskiej 295 A) w Łodzi. Na podstawie każdej z rozmów emitowany jest podcast pt. „OBIECANA rozmowa przy kawie".

Więcej informacji o projekcie znaleźć można na stronie projektu.

Bibliografia

Csíkszentmihályi M. (2022) *Flow. Stan przepływu*, tłum. A. Haduła, Łódź, Wydawnictwo Feeria.

Cudowska A. (2017) *Twórcze orientacje życiowe. Zdrowie i dobrostan*, Białystok, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.

Maslow A. H. (1971) *The Farther Reaches of Human Nature*, Nowy Jork, Penguin Book.

Maslow A. H. (1986) *W stronę psychologii istnienia*, tłum. I. Wyrzykowska, Warszawa, Instytut Wydawniczy PAX.

Maslow A. H. (2006) *Motywacja i osobowość*, tłum. J. Radzicki, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.

May R. (1994) *Odwaga tworzenia*, tłum. E. i T. Hornowscy, Poznań, Dom Wydawniczy Rebis.

Obuchowski K. (2000) *Galaktyka potrzeb. Psychologia dążeń ludzkich*, Poznań, Wydawnictwo Zysk i S-ka.

Popek S. (2003) *Człowiek jako jednostka twórcza*, Lublin, Wydawnictwo UMCS.

Rogers C. R. (1995) *Co to znaczy stać się osobą?* w: *Materiały z historii psychologii*, K. Zamiara (red.), Poznań, Instytut Kulturoznawstwa Uniwersytetu im. A. Mickiewicza.

Szmidt K. J. (2010) *ABC kreatywności*, Warszawa, Difin.

Szmidt K. J. (2013) *Pedagogika pozytywna: twórczość – zdolności – mądrość zespolone* w: *Zasoby twórcze człowieka. Wprowadzenie do pedagogiki pozytywnej*, K. Szmidt, M. Modrzejewska-Świgulska (red.), Łódź, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, s. 13–40, https://doi.org/10.18778/7525-837-0.02.

Źródła internetowe

Obiecane inspiracje, strona projektu, https://www.uni.lodz.pl/obiecane-inspiracje (dostęp: 11.05.2023).

O Autorce

Agnieszka Janiszewska – doktorantka w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Łódzkiego na kierunku pedagogika, pisze pracę doktorską na temat „przymusu tworzenia" przy Katedrze Edukacji Artystycznej i Pedagogiki Twórczości Wydziału Nauk o Wychowaniu UŁ. Zainteresowania naukowe obejmują tematykę twórczości artystycznej, procesu twórczego, osobowości twórczej oraz samorealizacji.

Agnieszka Janiszewska – Ph.D. candidate in the field of pedagogy in the Doctoral School of Social Sciences, at the University of Lodz. She is writing her dissertation on the "compulsion to create" at the Department of Artistic Education and Pedagogy of Creativity in the Faculty of Educational Sciences at the University of Lodz. Her research interests include: artistic creativity, creative process, and self-realization.

Cytowanie

Janiszewska A. (2023) *Gdzie jeszcze dyskutuje się o rozwoju zdolności, samorealizacji i twórczości…? Projekt „Obiecane inspiracje. Rozmowy z przedstawicielami kultury, nauki i sztuki" pod patronatem Rektor Uniwersytetu Łódzkiego*, „Nauki o Wychowaniu. Studia Interdyscyplinarne", nr 1(16), s. 309–313, https://doi.org/10.18778/2450-4491.16.20.

© by the author, licensee University of Lodz – Lodz University Press, Lodz, Poland. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license CC BY 4.0